

Ulat sa Kagubatan at buhay-ilang ng Bayan ng Polillo

Magmula pa noong 1999, and mga mag-aaral ng biyolohiya buhat pa sa UPLB at Oxford University sa Ingglaterra ay nagsasagawa ng mga pag-aaral sa kagubatan at buhay-ilang ng buong Kapuluan ng Polillo kasabay ng Polillo Ecology Stewardship Programme (Programa sa Pangangasiwa ng Ekolohiya ng Polillo) na pinangungunahan ni Vicente Yngente. Ang mga sumusunod na kaalaman ay ang kinalabasan ng gawaing ito kaya inaasahan namin na maging makabuluhan sa bawat mamamayan ng inyong bayan:

Background

Sa kasaysayan ang buong pulo ng Polillo ay natatakpan ng kagubatan. Maliban sa iilan, lahat ng mga kagubatan sa pulo ng Polillo ay sumailalim ng matinding pangangahoy nang magkaroon ng mga konsesyon ng mga kompanyang komersiyal noong mga taong 1950 hanggang 1980. Hanggang ngayon patuloy pa rin ang pagtotroso. Ang mga kagubatan ng Polillo ay pinanggagalingan ng mataas na uri ng troso na iniluluwas sa ibang panig ng mundo. Hindi bababa sa 3 barko sa isang buwan ang naiuulat na umaalis at nagdadala ng kahoy para sa paggawa ng mga muwebles na umaabot pa ng Europe. Ngayon, ang mga natitirang pinagkahuyang gubat ay wala gaanong halagang pangkabuhayan. Madali na pati mapuntahan ang mga ito dahil sa mga dating daanan ng mga troso. Malalawak na mga kagubatan ang nahawanan upang gawing mga niyogan. Ang mga nalalabing kagubatan ang huling kanlungan ng mga pambihirang uri ng hayop at halaman sa Pilipinas at mga uring bukod tanging sa kapuluan lamang ng Polillo matatagpuan. Sa bayan ng Burdeos ang mga pangunahing panganib sa kagubatan ay ang pagkasira nito sanhi ng pagbabago sa lupain upang gawin itong niyogan, kaingin at ilegal na pangangahoy.

KALAGAYAN NG KAGUBATAN

Makikita sa nakapaloob na mapa kung gaano kalaki ang nalalabing kagubatan sa Polillo at ang kinatatayuan nito. Sa ibang mga lugar ang kagubatan at niyogan ay bumubuo ng masalimuot na pagkakaugnay na hindi maipaliwanag sa ganitong batayan. Ang mga magugubat na lugar na nakasaad sa mapa ay may iba-ibang kalidad, bahagyang sanhi ng lawak ng mga pinagkahuyang lugar at bahagyang sanhi ng batayang heolohiya at likas na tanawin.

Sa loob ng bayan ng Burdeos, ang reserbang watershed nito at ang kagubatang komunidad ng Aluyon (ipinagbabawal ng lokal na komunidad ang pagputol ng punong-kahoy) ay napakaganda pa.ng kalidad.. Napakarami pang uri ng mga punong-kahoy ang matatagpuan dito lalong-lalo na ang mga uri na tumutubo sa lilim na katangian ng gubat na kailan man ay hindi pa pinagkakahuyan. Ang kalagayang ito ay napakahalaga sa pangangalaga ng kagubatan. Ang mga lugar na ito ay kakaiba dahil sa batong-apog nitong heolohiya na nagpapahintulot ng pagtubo ng mga uring hindi matatagpuan sa ibang lugar. Ang mga kagubatan sa kapaligiran ng Ilog Anibawan ay hiwa-hiwalay at

pinagkakahuyan ngunit maganda pa ang kalidad. Ang mga kagubatang ito ay nakasaad sa napapaloob na mapa.

Maraming mahahalagang uri ng punong-kahoy ang matatagpuan sa Polillo lamang batay sa mga pinakabagong pag-aaral. Nabibilang dito ang mga uri ng Apitong, Hagakhak, Yakal Blanco, Palosapis, Lanete, Tapat-tapat, Dulitan Pasak at Kamagong. Ang Apitong, Yakal Blanco at Palosapis ay sadyang nanganganib dahil sa pagtotoroso.

MGA IBON

Batay sa mga pinakabagong pag-aaral sa mga kapisirang gubat halos 80 na uri ng mga ibon ang nakita. Ang mga uring napakahalaga sa Polillo ay:

- Ang *Philippine Forest Kingfisher*, isang ibong naninirahan sa mababang gubat ay sadyang nanganganib dahil sa pagkasira ng tirahan, ay natagpuang laganap sa kagubatan.
- Ang tariktik ng Polillo ay matatagpuang laganap sa kagubatan dahil sa umaasa ito sa mga pagkaing prutas, dapuan at pugaran. Ang uring ito ay nakinabang sa pagbabatas laban sa pagkalipol at laganap na pagkilala bilang sagisag ng Polillo.
- Ang mgasumusunod na ibon na matatagpuan lamang sa pulo ng Polillo na nakita habang isinasagawa ang pag-aaral noong 2001: *crested gashawk* (Salibad ng Polillo), *Philippine trogon* (Baritoktok ng Polillo), *Tariktik*, *Greater flameback* (Manoktok ng Polillo), *Manipol at Polillo's Blue-naped parrot* (Kagit ng Polillo).
- Ang *reserbang watershed* ay isang mahalagang lugar para sa nanganganib na lagaran. Natatagpuan lamang ito sa Luzon, Polillo at Catanduanes.

MGA REPTILYA

Maraming bilang ng mga reptilya ang matatagpuan sa Polillo na bihirang makita, limitado ang paggala at umaasa sa kagubatan. Ang mga ito ay: ang *pseudogecko* ng Polillo, ang nanganganib na layagan, ang *crested lizard* (*goniocephalus*, isang uring makikita sa gubat na kamakailan lamang natagpuan sa Polillo), at ang *Calotes* ng Polillo, kasama na ang mga bihirang uri ng ahas.

Ang Polillo ay mapalad sa pagkakaroon pa ng populasyon ng butaan. Ang butaan ay isa sa mga malalaking lizard sa daigdig. Ito lamang ang uri ng lizard na nabubuhay sa pagkain ng mga prutas. Matatagpuan lamang ito sa Luzon, Catanduanes at Polillo. Ang butaan ang pinakamalaking hayop sa Pilipinas na nangangailangan ng panay na pagkain ng prutas. Di tulad ng mga ibon at mga bayakan, ang butaan ay hindi nakalilipad sa bawat gubat. Kaya, nabubuhay lamang ang butaan kung saan maganda pa ang lagay ng kagubatan upang masiguro ang pagkukunan ng pagkaing prutas sa buong taon. Nangangailangan din ang butaan ng malalaking punong-kahoy bilang tirahan nito. Ngunit, pinuputol naman ang mga punong-kahoy na ito upang pagkunan ng troso. Ang pagkasira ng kagubatan ang nagdulot ng pagkalaho ng mga butaan sa dati nitong tirahan. Matatagpuan pa din ang mga butaan (kahit na kakauntina lamang) sa

malalawak na kagubatan ng Polillo ngunit nanganganib dahil sa pagkasira ng tirahan nito.

MGA AMPIBIYAN

19 na uri ng mga palaka ang natagpuan sa aming pag-aaral sa Polillo (6 na uri lamang na mga ampibiya ang matatagpuan sa Ingglaterra). Ang mga sumusunod na uri ay natatangi:

- *Dalawang uri ang kamakailan lamang natuklasan at natagpuan mula sa ilang mga lugar sa Quezon kasama na ang pulo ng Polillo: 1) Isang uri ng Kaloula na bihirang makita maliban na lamang kung uulan ng napakalakas at magtitipun- tipon upang humuni ng sabay-sabay 2) Isang pambihirang uri ng palaka na sa ilalim ng lupa ng kagubatan lamang matatagpuan. Sa ngayon ay matatagpuan lamang ang mga palaka sa isang hanay ng mga burol sa Polillo.*
- *Ang mga pag-aaral namin ay nagpatunay na ang Luzon lowland forest frog ay naninirahan lamang sa kagubatan kung saan sila lubos na laganap. Ang palakang ito ay kinilala kamakailan na kakaiba sa mga natatagpuan sa matataas na lugar sa Luzon at sadyang nanganganib dahil kakaunti na lamang ang mga nalalabing mabababang gubat.*
- *Ang napakaliit na palakang gubat ng Polillo (inakalang naglaho na) ay natagpuan sa looban ng reserbang watershed ng Sibulan. Ang malubhang nanganganib na palakang ito ay nakasalalay sa mga kagubatan ng Polillo para sa kaligtasan nito.*

MGA MAMALYA

Ang bulog, usa at baboy-damo ay matatagpuang lahat sa Bayan ng Polillo. Higit sa 25 na uri ng mga paniki (di-pangkaraniwan sa maliit na pulo) ang natatagpuan sa rehiyon kasama ang isa sa pinakamalalaking bayakan sa daigdig na naninirahan lamang sa Pilipinas.

PANGWAKAS

Ang mga kagubatan na kailan man ay hindi pa pinagkakahuyan ay napakahalaga sa buhay-ilang ng Polillo. Ang magandang halimbawa nito ay ang reserbang watershed ng Sibulan sa kagubatan ng Polillo. Ito rin ang tanging yaman kung saan ang Polillo ay nabiyayaan. Ang kagubatang ito ay nararapat pangalagaan para sa kapakanan ng mga susunod na henerasyon. Ang mga pinagtrosohang kagubatan ay napakahalaga sa dahilan na ito ay mga kanlungan ng mga hayop at mga halaman. Nagbibigay ito ng pagkakataon sa mga hayop na magpalipat-lipat ng gubat, Ang napahiwalay na mga uri ang pinakananganganib na maglaho. Ang pagkakaroon ng mga ganitong lugar sa Polillo ang dahilan kung bakit maraming hayop na nalubuhay lang sa ganitong lugarang patuloy na nabubuhay.

Lahat ng kagubatan kahit na pinagkahuyan na ay napakahalaga hindi lamang sa pambihirang buhay-ilang na itinataguyod ng mga ito kundi ang tungkulin nito na panatilihin ang kalikasan. Sa kagubatan ng Polillo:

- *nagbibigay ng malinis na tubig. Ang watershed ng Sibulan ay nagbibigay ng tubig sa Bayan ng Polillo.*
- *nagbibigay kaligtasan laban sa pagguho ng lupa, madalas na pagbagyo at panganib na dulot ng biglaang pagbaha*
- *impluwensiyahan ang kalusugan ng sistemang bakawan at koral na kailangan sa narseri at pagpaparami ng mga isda.*
- *magkaroon ng likas na yaman gaya ng troso, kawayan, ratan, prutas at halamang gamot na matatagpuan sa mga gubat.*
- *Ang buhay-ilang ay indikasyon ng magandang kalikasan*

MGA TAGUBILIN

Ang buhay-ilang at mga kagubatan ng Polillo ay sadyang napakahalaga at tanging yaman na maipapamana sa mga susunod na henerasyon. Maaalagaan ang mga ito sa maraming paraan ngunit mangangailangan ng pag-udyok at pakikipagtulungan ng mga mamamayan. Ang buhay-ilang ng Kapuluan ng Polillo ay pananagutan ng bawat isa.

Ang mga sumusunod ay mga mungkahing maaaring gawin:

1. Kabatiran at pagkilos ng komunidad

Ipabatid sa mga mamamayan ng Burdeos na alamin ang kahalagahan ng kanilang mga gubat. Kailangan din pangalagaan ang mga ito sa pagkasira at pakalipol ng mga buhay-ilang at hikayatin ang mga mamamayan na maging bantay ng kanilang kalikasan. Patibayin ang ugnayan at pakikipagtulungan ng mga sangay ng local na pamahalaan, CENRO, mga guro/mga opisyal ng mga paaralan at ng Polillo Ecology Warden na magsagawa ng programang pang-edukasyong pangkalikasan na pakikinabangan ng lahat. Kailangan din magkaroon ng kampanya sa pangangalaga ng biodiversity sa buong kapuluan ng Polillo.

Ang kagubatang komunidad ng Aluyon ay isang magandang halimbawa ng matagumpay na simulaing local na pinatitibay ng epektibong pangangalaga na dapat gayahin sa ibang pook.

2. Pangangalaga ng nalalabing kagubatan

Ang nalalabing kagubatan ng Polillo ay sadyang napakahalaga. Magiging maganda kung magagawan ng paraan ang pagbabantay sa natitirang mga gubat na napakahalga sa mga mamamayan ng Polillo at kung saan ang pambihirang buhay-ilang ng pulo ay nakasalalay.

- *Ang Watershed ng Sibulan ay natatangi sa Polillo na may kakayahang makapagbigay ng malinis na tubig mga naninirahan sa Polillo. Ang pagkakaroon muli ng bantay-gubat sa watershed ng Sibulan ay kailangang agad bigyan ng prayoridad upang mabantayan ang kagubatan mula sa mga ilegal na mangangahoy at mga mangangaso. Kapag masisira ang kagubatan, mawawalan ang Burdeos ng likas yaman na hindi na muling maibabalik.*
- *Ang buffer zone na nakapaligid sa watershed ay epektibo sa pagpigil ng pagkakaroon ng niyogan at pangangahoy sa loob nito.*

Lubos na kapakipakinabang ang pagbabawal ng pagtotroso at pangangasosa lahat ng pinangangalagaang lugar. Gayunpaman, kailangan makipag-ugnayan sa bawat nagmamay-ari ng lupang kinatatayuan ng gubat upang mapagtuunan ng pansin ang kahalagahan ng kanilang mga gubat at upang matalakay ang mga paraan para matiyak ang kanilang pangangalaga sa susunod na heherasyon.

Maaari muling pasibulin ang mga gubat na dumanas ng matinding pagtotroso ng mga katutubong uri ng punong-kahoy. Marami sa mga uring ito ang hindi nangangalat ng buto sa malalayo kaya maaaring hindi tumubo sa pinagkahuyang lugar. Mahalaga na ang mga punong-kahoy na itanim ay katutubo sa Polillo dahil ang mga ito ay bukod tangi sa nasabing pulo. Ang mga maaaring itanim ay ang Narra, Apitong Red and White Lauan, Yakal, Bagtikan, Palosapis at Yakal Blanco. Kailangan ang mga ito na maabot ang taas kung kailan maaaring iwan (na hindi masisira ng mga hayop). Ang Mahogany at Giant Ipil ay hindi katutubo kaya hindi dapat itanim hangga't maaari.

Ito ay magiging mahalagang proyekto na susuporta sa mga nauna nang mga proyekto sa pagpapanumbalik ng kagubatan na hindi na naipagpatuloy. Ang mga lugar na dapat unahin para dito ay maaari maging buffer region na pumapaligid sa watershed ng Sibulan.

Sa maayos na pamamahala ng mga pinagkahuyang gubat sa Polillo ay magdudulot ito ng pangmatagalang produksiyon ng troso at mapapanatili ang kublihan sa gubat na kailangan ng mga pambihirang buhay-ilang. Sa ngayon ang mga punong-kahoy ay pinuputol habang sila ay maliliit pa kaya nagdudulot ng dalawang suliranin:

1. *Ang kabuuang dami ng troso na nakukuha sa bawat puno ay kakaunti. Kung hahayaan ang mga punong-kahoy ng mga ilang taon ay mapapalaki pa ang mga ito at makakapagbigay ng masmaraming ani.*
2. *Ang muling pagtubo ng mga punong-kahoy ay hindi na maganda. Ang mga punong-kahoy ay pinuputol na bago pa man mamulaklak, mamunga at magparami ang mga ito. Kung ang gawaing ito ay magpapatuloy pa sa mga susunod na taon ang mga punong-kahoy (tulad ng Yakal) at unti-unting mauubos sa mga kagubatan at mapapalitan ng mga uring hindi gaano mahalaga (tulad ng Antipolo at Takip-asin).*

Ang maayos na pamamahala ay nagbibigay ng pagkakataon sa mga gubat na dumanas ng matinding pagtotroso na manumbalik at hayaang lumago ang mga punong-kahoy. Ang mga punong-kahoy na may diametrong 45 cm ay maaaring nang putulin ngunit kinakailangan na mag-iwan ng hindi bababa sa 20% ng mga ito upang maparami pa at ang lahat na kulang sa sukat ay hayaang lumaki.

3. *Mapagbantay sa pagkalipol at pagkalakal ng buhay-ilang*

Ang matinding pagkabawas ng bilang ng mga Kalangay sa buong Polillo pati na rin sa buong Pilipinas ay babala sa mga masasamang dulot ng pangangaso. Bagaman ipinagbabawal ang pangangaso at sadyang nabawasan sa Bayan ng Polillo ay hindi pa nawawala at nagdudulot pa rin ng suliranin sa mga lagaran, balud at kulasisi. Maraming mga ibon kasama ang mga namumukod tanging nakikita lamang sa Polillo ay lubhang nanganganib sa pagkalaho bunga ng pagkalipol ng mga kalangay at kagit. Ang mga mamamayan ay dapat mabatid ang panganib nito at maging mapagbantay sa mga pangangaso at kalakal ng mga ibong-ilang.